

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3453

Vragen van de leden **Jasper van Dijk** en **Smits** (beiden SP) aan de staatssecretarissen van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over *gastlessen op scholen om commerciële producten aan te prijzen*. (Ingezonden 2 juli 2009)

1
Wat is uw mening over het farmaceutische communicatiebureau Remedica, dat gesponsorde «gastlessen» verzorgt op scholen?¹

2
Deelt u de mening dat deze gastlessen een onaanvaardbare vorm van reclame en sponsoring zijn, aangezien in de productinformatie aan de opdrachtgevers staat dat leerlingen aan het werk gaan met «uw boodschap, producten en dienstverlening», «geheel in de look&feel van uw bedrijf en relevante «titels», dat er mogelijkheden zijn om bij het huiswerk materiaal «een brochure, flyer en/of ander promotiemateriaal mee te geven», dat de lessen «draagvlak creëren» voor de communicatieboodschap van de opdrachtgever en dat «uw product/dienst uniek is binnen de gastlessen» omdat Remedica haar doelgroep nooit verwacht met «concurrerende informatie»?

3
Deelt u de mening dat met de commerciële gastlessen van dit

bureau het mede door u getekende convenant sponsoring wordt geschonden? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat gaat u hiertegen ondernemen?

4
Deelt u de mening dat door deze wijze van sponsoring er geen «subjectieve informatie» (artikelen 3/4/5/6 van het Convenant) wordt gegeven aan leerlingen en dat «de objectiviteit, de geloofwaardigheid, de betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van het onderwijs in gevaar worden gebracht» (artikel 4)? Zo ja, wat gaat u doen om deze vormen van sponsoring en reclame op scholen tegen te gaan?

5
Deelt u de mening dat deze vorm van sponsoring en reclame onaanvaardbaar is en dat er een wettelijk verbod dient te komen? Zo ja, wanneer komt u met een voorstel? Zo nee, hoe kunt u – gezien de kwestie Remedica – volhouden dat de bestaande zelfregulering door middel van een convenant voldoende waarborgen biedt om deze vormen van beïnvloeding van leerlingen te voorkomen?

6
Hoe oordeelt u over het argument van Remedica dat de gastlessen naadloos aansluiten op het «tekort aan lesuren» waar scholen mee kampen?

7
Bent u bereid Scholengemeenschap Trevianum in Sittard aan te spreken op de lopende samenwerking met Remedica? Wilt u de Kamer hierover informeren?

8
Bent u bereid eerder dan gepland onderzoek te doen naar de naleving van de regels rond sponsoring op scholen en de Kamer hierover te informeren?

¹ De Telegraaf, 1 juli 2009: «Commercie rukt op in klas» en bijlage, onderhands aan bewindspersoon verstrekt.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap), mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. **Dijkema** (ontvangen 17 augustus 2009)

1
Het inschakelen van mensen uit de beroepspraktijk in het onderwijs kan interessant en leerzaam zijn voor leerlingen, zodoende bijdragen aan een inspirerend en uitdagend onderwijsprogramma en dus aan de kwaliteit van het onderwijs. De WVO (artikel 33, lid 15) biedt een bevoegd gezag de mogelijkheid om iemand

«die gelet op specifieke kennis en bekwaamheden, samenhangend met ervaringen en werkzaamheden in andere sectoren van de samenleving en het bedrijfsleven, naar het oordeel van het bevoegd gezag [daarvoor] voldoende bekwaam is» gastlessen te laten verzorgen waarop die specifieke kennis en bekwaamheden betrekking hebben. Deze lessen dienen plaats te vinden onder verantwoordelijkheid van een daartoe door het bevoegd gezag aan te wijzen leraar. Het bevoegd gezag beoordeelt met de betreffende docent of docenten of hier in een specifiek geval sprake van is. Gemiddeld mogen ten hoogste 4 klokuren per week worden ingevuld met gastlessen. Ook commerciële instellingen en bedrijven, zoals Remedica, kunnen binnen de gestelde voorschriften in deze gastlessen voorzien. Het Telegraafartikel suggereert dat gastlessen die het farmaceutische reclamebureau Remedica aanbiedt te karakteriseren zijn als «reclame maken voor een bepaald product». Navraag bij de school en Remedica leert dat de situatie genuanceerder ligt. Er was sprake van gewone gastlessen waarbij de docent steeds aanwezig was gedurende de hele les. «Reclame maken voor een bepaald product» zie ik uiteraard niet als «specifieke kennis en bekwaamheden, samenhangend met ervaringen en werkzaamheden in andere sectoren van de samenleving en het bedrijfsleven». Dit is bovendien strijdig met het convenant «Scholen voor primair en voortgezet onderwijs en sponsoring».

2

Contact met de school en het bedrijf Remedica heeft uitgewezen dat in de Power Point presentatie die werd gebruikt tijdens de lessen in de rechterhoek van het scherm kleine logo's zichtbaar waren van de sponsors. Tevens werd na afloop van de lessen een «goody bag» met proefproducten uitgedeeld aan de leerlingen. Tijdens de lessen is verder niet expliciet melding gemaakt van de merken van de betrokken artikelen. Het gebruik van de producten diende ter ondersteuning van de les en niet als reclame. De schooldirecteur heeft desgevraagd aangegeven dat, naast de presentatie, alleen op het cellofaan van een tampon een klein logo zichtbaar is geweest. Zoals het Telegraaf artikel al vermeldt wil de school «niet roomser zijn dan de paus» door bijvoorbeeld het afplakken van logo's te eisen. De school is zich bewust van de vele

reclame-uitingen waar leerlingen dagelijks mee te maken krijgen. Het convenant stelt duidelijke spelregels aangaande sponsoring. In het lesmateriaal mag geen sprake zijn van reclame-uitingen. Ik constateer dat in het geval van de gastlessen van Remedica op het Trevianum helaas sprake was van reclame-uitingen in het lesmateriaal. Een impliciete verwijzing in de vorm van een «los» logo in de presentatie is niet in overeenstemming met het convenant. Echter, het convenant laat (bewust) de nodige ruimte aan de scholen om hun eigen afweging te maken op basis van eigen normen en waarden. Voordat het bevoegd gezag de afweging maakt, dienen ouders, leerlingen en leraren via de medezeggenschapraad en/of ouderraad ingelicht en betrokken te worden. Dat is in dit geval ook gebeurd. De school is uiteindelijk verantwoordelijk voor de manier waarop invulling wordt gegeven aan de gastlessen. Remedica heeft aangegeven niet op de hoogte te zijn geweest van het convenant vóór berichtgeving in de Telegraaf. Inmiddels hebben zij het lesmateriaal dat gebruikt wordt tijdens de gastlessen gecontroleerd en enkele aanpassingen doorgevoerd. Zo zijn de logo's uit de Power Point presentatie verwijderd en wordt bij het uitdelen van de goody bag de expliciete toelichting gegeven dat de producten als voorbeeldmateriaal worden meegegeven.

3

Zie voor het eerste deel van de vraag mijn antwoord op vraag 2. In september zullen de PO-raad, de VO-raad en de onderorganisaties, als een van de ondertekenaars van het convenant, een brochure verspreiden onder de scholen. In deze brochure wordt het convenant, dat dit voorjaar is vernieuwd, weer onder de aandacht gebracht en worden de spelregels kort weergegeven. Gezien zowel de verbeteracties van Remedica als de aankomende voorlichting van de ondertekenaars van het convenant lijken aanvullende acties vanuit het Ministerie van OCW mij op dit moment niet nodig.

4

Zie mijn antwoord op vraag 2 en 3.

5

Uit de integrale evaluatie van onderzoeksbureau Regioplan van de werking van het convenant blijkt dat er over het algemeen inhoudelijk zorgvuldig met sponsoring wordt

omgegaan. Zoals u bekend is, is het convenant sponsoring eerder dit jaar vernieuwd. Hierbij is ook aangegeven dat de inspectie van het onderwijs in het schooljaar 2009–2010 in het PO, en in het schooljaar 2010–2011 in het VO, zal onderzoeken hoe het staat met de naleving van de spelregels van het convenant. Indien de inspectie daarbij constateert dat het convenant op een school niet wordt nageleefd dan wordt het bevoegd gezag hier op aangesproken. Op basis van het inspectieonderzoek en een tussenevaluatie in 2011 zal worden bezien of verdere maatregelen nodig zijn. Tot die tijd is wetgeving niet aan de orde.

6

Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 1 kan het aanbieden van gastlessen en het inzetten van gastdocenten als zodanig een goede kwalitatieve invulling van de onderwijstijd zijn. In gastlessen mag echter geen reclame gemaakt worden. Dit is in strijd met het convenant. Eén van de conclusies van de Commissie Onderwijstijd was, dat het thans geldende budget toereikend moet worden geacht om de nieuwe norm te realiseren, zeker met de voorgestelde aanpassing van de definitie en de aanpassing van de hoogte van de urennorm. Ik heb deze visie in de beleidsreactie op de aanbevelingen van de Commissie Onderwijstijd (Kamerstukken 2008–2009, 31 289, nr. 56 d.d. 27 maart 2009) onderschreven. Daarnaast, zo heeft het bedrijf Remedica aangegeven, is gedurende hun gastlessen altijd de docent van de school aanwezig in de klas. Er is dus geen sprake van «oplossen van een tekort aan lessen» met gastlessen.

7

Het is aan het bevoegd gezag van de school om, in overleg met leraren, ouders en/of leerlingen, afspraken te maken over gastlessen en sponsoring. Naar het oordeel van het bevoegd gezag van Scholengemeenschap Trevianum heeft geen (grote) schending van het convenant plaatsgevonden. Daarnaast heeft Remedica, sinds zij op de hoogte is van het convenant, haar lesmateriaal op een aantal punten gewijzigd.

8

Zie mijn antwoord op vraag 5.